

RS AU § 51 Information. Konsekvensanalys kollektivtrafik

Ärendenummer: RS 2025/2127

Arbetsutskottets beslut

- Ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande.

Sammanfattning

Bakgrund

Tekniska nämnden är, enligt det av regionfullmäktige fastställda reglementet för nämnden, *regional kollektivtrafiksmyndighet* (även kallad kollektivtrafikhuvudman) i Region Gotlands politiska organisation. Den regionala kollektivtrafikmyndigheten ska regelbundet i ett regionalt trafikförsörjningsprogram (TFP) beskriva länets behov av kollektivtrafik och fastställa mål för kollektivtrafiken. Ett "Trafikförsörjningsprogram" tas fram ungefär vart tionde år. Under första kvartalet 2024 beslutade regionfullmäktige om ett Trafikförsörjningsprogram för 2024–2033.

Regionstyrelsen har ett helhetsansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Regionstyrelsen ska även leda arbetet med och samordna utformningen av övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrningen av hela regionens verksamhet samt göra framställningar i målfrågor som inte är förbehållna annan nämnd.

Beslut och genomförande

Den 21 juni 2021 beslutade regionfullmäktige att det strategiska ansvaret avseende trafikförsörjningsprogrammet flyttas från tekniska nämnden till regionstyrelsen (*RF § 92 Uppdrag. Förutsättningar för organisatorisk förändring av strategiskt uppdrag för kollektivtrafiken RS 2019/968*). Noterbart är att beslutet inte innebar någon förändring i reglementena för tekniska nämnden respektive regionstyrelsen, varför beslutet i sig inte har inneburit någon förändring i ansvarsfördelningen mellan dessa nämnder.

Regionstyrelseförvaltningens bedömning var att en ny funktion som kollektivtrafikstrateg borde tillsättas på förvaltningen från och med 2022. Med uppgift att ta fram, genomföra och följa upp det regionala trafikförsörjningsprogrammet samt att integrera kollektivtrafikkompetens i det regionala utvecklingsarbetet.

Under perioden 2022–2025 har alla frågor som rör kollektivtrafik fortsatt hanterats hos tekniska nämnden i rollen av facknämnd, men teknikförvaltningen har använt sig av regionstyrelseförvaltningen som stöd/resurs för att ta fram underlag. Under den perioden har strategiska underlag tagits fram som gör att Region Gotland är väl rustat för kommande utvecklingsarbete, som exempel trafikförsörjningsprogram, regionbussutredning och nytt stadsbusslinjenät.

Som ett resultat av sparbetning i regionstyrelseförvaltningens budget för 2026, föreslås förvaltningens organisation för arbete med kollektivtrafik ändras. Funktionen kollektivtrafikstrateg har sparats in i 2026 års budget. Regionstyrelseförvaltningens primära uppgift är fortsatt ur ett strategiskt perspektiv att bistå i revidering och/eller framtagande av ett nytt trafikförsörjningsprogram, med kunskap om den strategiska kopplingen till den regionala utvecklingsstrategin och länstransportplanen.

Bedömning

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att det fattade beslutet 2021-06-21 har skapat otydligheter ur ett lednings-, styrnings- och genomförandeperspektiv. Dels fördelar regionfullmäktige ansvar till nämnder och inte förvaltningar, detta i enlighet med kommunallagen.

Ansvarsfördelningen till och mellan nämnderna fördelas också genom reglementen och eventuella förändringar av dessa, inte genom separata beslut i enskilda sakfrågor. Dels är det inte heller fastställt eller klarlagt vad innebörden av det strategiska ansvaret är, i relation till facknämndsansvaret som ligger på tekniska nämnden.

Regionstyrelseförvaltningen bedömer att regionstyrelseförvaltningen fortsatt kan hantera sitt "*strategiska ansvar*" för kollektivtrafiksfrågor kopplade till regional utveckling och stöd till fackförvaltningen med god framförhållning, även utan en dedikerad tjänst för ändamålet. Frågan kan hanteras genom god planering och dialog, och kräver snarare en gemensam kraftsamling i samband med framtagande av ett reviderat trafikförsörjningsprogram. Inte desto mindre bör noteras att en minskad resurssättning avseende kollektivtrafiken i grunden har en påverkan på förutsättningarna att hantera uppdraget.

Kollektivtrafikens roll är central för ett Gotland som är förebild i energi- och klimatomställning. För att minska bilberoendet på Gotland behöver kollektivtrafiken utvecklas till ett konkurrenskraftigt alternativ. Goda förutsättningar för strategisk styrning för detta arbete finns genom Trafikförsörjningsprogrammet och kompletterande underlag som regionbussutredning, hållplatsutredning och stadsbusslinjenätet.

Ärendets behandling under mötet

Ärendet föredras av Malena Bendelin, enhetschef, regionstyrelseförvaltningen.

Ordförande yrkar att ärendet överlämnas till regionstyrelsen utan eget yttrande med hänvisning till att formuleringar i underlaget ses över inför regionstyrelsens sammanträde.

Ordförande ställer proposition på eget yrkande och finner att det bifalls.

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-01-26